

La influència russa en l'esdevenir de Geòrgia

L'actual ocupació russa d'importantes regions de Geòrgia obstaculitza el full de ruta d'adhesió del país georgià a l'OTAN. Aquesta possible entrada del país caucàsic a l'Aliança Atlàntica s'ha convertit en un complicat tauler d'escacs que podria desencadenar grans conflictes diplomàtics i bèl·lics.

Aquest 2021, Geòrgia celebra el 30 aniversari de la seva independència. Tres dècades des d'aquell 9 d'abril del 1991 en els quals el país ha viscut tres conflictes armats, on ha perdut aproximadament el 20% del seu territori a les mans de governants separatistes recolzats pel Kremlin.

Tres dècades on la influència de Rússia continua latent, encara que de manera indirecta. Així ho asseguren experts com Thomas de Waal en el Carnegie Europe, que veu en l'actual inestabilitat política a Geòrgia, un rerefons rus.

El país caucàsic està submergit en aquests moments en una de les crisis polítiques més prominents. La dimissió el passat 18 de febrer del seu Primer Ministre, Giorgi Gajaria, per "diferències irreconciliables" amb els seus correligionaris entorn del tractament del dirigent opositor Nika Melia i la detenció, precisament, d'aquest líder opositor, juntament amb una vintena de partidaris el passat 23 de febrer han desestabilitzat Geòrgia.

Tal com s'explica des de la BBC¹, el cas contra Melia es remunta al 2019, quan milers de manifestants van sortir als carrers de Tbilissi i van intentar assaltar el parlament de Geòrgia després que el parlamentari rus, Serguí Gavrilov, durant una visita oficial, va prendre el seient del president i va pronunciar un discurs en rus. Un legislador qualificat des del Washington Post² com a "partidari obert dels esforços de Moscou per a socavar la sobirania i la integritat territorial de Geòrgia".

Així doncs, Melia està acusat d'incitar a l'assalt del Parlament fa 2 anys, no obstant això, Thomas de Waal, en el seu article "A Geòrgia, una nova crisi que ningú necessita" (25 de febrer de 2021), assegura que "el cas legal contra Melia està ple de buits. El seu arrest sembla una decisió purament política".

L'oposició i, per tant, el seu cap visible, Nika Melia, ha criticat durament al govern actual de Georgian Dream d'allunyar el país de la senda cap a la filiació a la Unió Europea i l'Organització del Tractat de

¹ Redacció. (2021, 18 febrer). *Georgia PM Giorgi Gakharia quits over order to detain opposition leader*. BBC News.

² Samadashvili, S. (2019, 12 juliol). *Georgians are taking a stand against Vladimir Putin. Where is the West?* The Washington Post.

Font: OTAN

l'Atlàntic Nord, (d'ara endavant, OTAN), i acostar-lo a Moscou. Segons l'article citat anteriorment del The Washington Post, la visita de Gavrílov va mostrar que Georgian Dream tracta d'"aixafar el somni" dels georgians: "un estat democràtic, basat en l'estat de dret, on prevalguin els valors europeus".

Aquesta acusació de l'oposició té els seus fonaments en la figura de Bizdina Ivanishvili, ex-primer ministre i major accionista individual, en el passat, de l'empresa d'energia Gazprom, vinculada al Kremlin. Ivanishvili, a més, és el padrí i principal impulsor del partit governamental Georgian Dream. Segons el periodista Marc Marginedas³, moltes veus dins i fora del país, acusen el líder d'intentar col·locar a Geòrgia a l'òrbita del Kremlin.

De fet, Ian Kelly, ambaixador dels Estats Units a Geòrgia de 2015 al 2018, i David J. Kramer, membre

sènior de la Steven J. Green School of International and Public School de la Florida International University, assenyalen en el seu article "Geòrgia dóna l'esquena a l'Oest" pel Foreign Policy, que el partit governant Georgian Dream porta Tbilissi a l'òrbita de Moscou mentre erosiona les institucions democràtiques. "Georgian Dream, sembla més decidit a prendre totes les regnes del poder que complir els estàndards de governança occidentals. Sembla que també reforça els seus llaços amb Rússia", diu l'article.

Per aquest motiu, Giorgi Baramidze, membre del partit de l'oposició Moviment Nacional Unit de Geòrgia, demana eleccions: "Necessitem noves eleccions parlamentàries. Geòrgia es troba avui en una cruïlla i aquest és el moment en què el país ha de decidir si continua amb el seu desenvolupament europeu i el seu desenvolupament democràtic o si torna a Rússia i a la influència russa".

³ Marginedas, M. (2021, 24 marzo). *Georgia, el país de la inestabilidad perpetua*. El Periódico.

En l'àmbit internacional, tant l'OTAN com la UE, han emplaçat a Garibashvili a buscar una sortida democràtica a aquesta crisi oberta al país caucàsic. De fet, l'OTAN ha donat el seu suport a la mediació proposada per la UE a través de Christian Danielsson, un enviat especial nomenat pels 27.

Com ja s'ha comentat, l'ombra de Rússia planeja sobre aquesta crisi al país caucàsic. La presència indirecta de Rússia en aquesta cruïlla, recau en la creixent influència econòmica i política dels Estats Units a més del desig de Geòrgia d'ingressar a l'OTAN i la UE. Unes tibants relacions amb el veí rus exacerbades pel suport de Moscou a les regions secessionistes d'Abkhàzia i Ossètia del Sud que, el 2008, van rebre el suport del Kremlin durant la fugaç guerra d'agost d'aquell mateix any.

13 anys de la Guerra d'Agost

Aquest 2021 es compleix el 13 aniversari de la Guerra a Ossètia del Sud (7 d'agost – 12 d'agost de 2008). Més d'una dècada des d'aquesta guerra llampec, aquest conflicte armat entre Geòrgia, d'un costat, i les repúbliques prorusses d'Ossètia del Sud i Abkhàzia, i la mateixa Rússia de l'altre.

Poques setmanes abans d'aquesta data marcada en el calendari de tots els georgians, l'Assemblea General de les Nacions Unides va adoptar una resolució sobre el reconeixement del dret de retorn de les persones desplaçades internes i refugiades i els seus descendents, independentment de l'ètnia, a les seves llars en tota Geòrgia, inclosa a Abkhàzia i la regió de Tskhinvali⁴. Aquesta resolució adoptada el passat 16 juny arriba enmig d'unes relacions tibants entre Geòrgia i Rússia.

De fet, en aquesta resolució de l'ONU, el representant de la Federació Russa va qualificar el text d'"un nou intent" de soscar el procés de

normalització a la regió aplicant pressió sobre els estats sobirans d'Abkhàzia i Ossètia del Sud. A més, va afegir que la resolució perjudicaria els esforços humanitaris en curs i les discussions internacionals de Ginebra.

Per part seva, el representant de Geòrgia va recalcar que gairebé 400.000 desplaçats forçosos de Geòrgia encara esperen el seu retorn segur, digne i sostenible als seus llocs d'origen. "Tots hauríem de reconèixer la naturalesa totalment humanitària del principi de retorn", va dir.

Una clara demostració de la tensió existent entre totes dues nacions, encara que el passat 5 d'agost, el subdirector del Departament d'Informació i Premsa del Ministeri d'Afers exteriors rus, Alexander Bikantov, va assenyalar la necessitat de "fer més càlides i amistoses les relacions entre els dos països"⁵.

Enmig d'aquest tirant ambient, els georgians segueixen enfocats en el seu camí per a integrar-se a l'OTAN. Aquest objectiu perseguit des de fa més d'una dècada, però, sembla no avançar. Han passat 13 anys des de que es va prometre a Geòrgia la seva entrada a l'organització en la Cimera de Bucarest del 2008.

En aquest moment, l'OTAN no va actuar de manera decisiva a l'hora de concedir a Geòrgia un pla d'acció de membres (MAP). Pocs mesos després de la Cimera, Rússia va envair Geòrgia i continua ocupant Abkhàzia i la regió de Tskhinvali. Aquesta ocupació parcial continua sent el principal obstacle per a avançar significativament a la integració de Geòrgia en l'OTAN. Diferents membres de l'OTAN no volen arriscar-se a un enfrontament amb Rússia convidant Geòrgia a unir-se a l'Aliança⁶.

⁴ UN General Assembly. (2021, 16 juny). *General Assembly Adopts Resolution Recognizing Right of Return for Georgia's Displaced Persons, Refugees, Deferring Action on Security Council Reform*. UN Meetings Coverage and Press Releases.

⁵ Redacció. (2021, 12 agost). *13 Years since August War: Russia Says It's 'Ready to Restore Relations with Georgia'*. Georgia Today.

⁶ Coffey, L. & Carafano, J. (2021, 9 juny). *Time to End Russia's Veto on Georgia's NATO Membership*. The Heritage Foundation.

Integració de Geòrgia a l'OTAN

La influència de Rússia en l'esdevenir de Geòrgia, doncs, queda patent. Aquesta "ingerència" es pot entendre en aquestes aspiracions de Geòrgia per a entrar a formar part de l'OTAN. A continuació, s'analitzarà els motius i interessos de les parts implicades en aquest possible ingrés a l'organització.

Una aspiració recolzada per la majoria de georgians

En data de novembre de 2020, el país caucàsic va iniciar la cinquena edició de les maniobres internacionals de l'OTAN conegudes com a "Noble Partner". Unes maniobres en la base militar de Viziana, a l'est de Tiflis, en les quals l'Exèrcit de la nació aprèn les normes de l'OTAN. Segons l'ex-primer ministre georgià, Georgui Gajaria, són "un clar exemple de les aspiracions de Geòrgia d'acostar-se a la unió euro atlàntica"⁷. Així es demostra en l'enquesta realitzada pels Centres de Recerca de Recursos del Caucas (CRRC) per a NDI (National Democratic Institute)⁸ entre el 17 i el 24 de desembre de 2020 que mostren com el 74% dels georgians enquestats dona suport a l'ingrés del país en l'OTAN (enfront del 69% el juny de 2020), sobretot després de la guerra rusa-georgiana l'agost de 2008, que va acabar amb la victòria de Moscou i el reconeixement pel Kremlin de la sobirania d'Abkhàzia o Ossètia del Sud.

Interessos de l'OTAN

La possible entrada del país del Caucas Meridional a l'Aliança és una qüestió que està sobre la taula des de fa més d'una dècada. De fet, en la Cimera de Bucarest de 2008, l'OTAN va prometre l'eventual adhesió del país georgià. Ja en 2016, el secretari general Jens Stoltenberg va declarar que Geòrgia

"té totes les eines pràctiques per a convertir-se en membre de l'OTAN"⁹.

El juliol de 2018, Stoltenberg va anar més enllà i, en ple cim es va pronunciar a favor de l'adhesió d'Ucraïna i Geòrgia a aquesta organització. Segons un article d'Alyona Getmanchuk, Irakli Porchkhidze i Sergiy Solodkyy publicat en el think tank Atlantic Council¹⁰, Ucraïna i Geòrgia són part significativa de la seguretat a la regió de la Mar Negra. Els dos països han demostrat que poden exercir un paper destacat en les missions internacionals dirigides per l'OTAN, contribuint així de manera essencial a la seguretat de l'Euro atlàntic.

A més, tots dos països són els principals objectius de la guerra híbrida russa a través de ciberatacs, campanyes de desinformació o accions per a desestabilitzar el país. Una amenaça de la qual els països de l'OTAN no estan exempts. Així doncs, una cooperació amb aquests dos països en forma d'enfortiment permetria minimitzar les agressions de Rússia. D'altra banda, cal tenir en compte l'àmplia experiència de Geòrgia a l'hora de manejar la guerra híbrida russa, un fet que la fa idònia per a identificar amenaces i proposar respostes adequades davant elles.

Segons Getmanchuk, Porchkhidze i Solodkyy, l'adhesió de Geòrgia a l'OTAN també permetrà formular una estratègia de seguretat actualitzada en el Mar Negre: "l'aliança ha de prestar especial atenció a mantenir una presència avançada sostinguda en el Mar Negre amb components integrats marítics, terrestres i aeris".

Els tres experts afegeixen que l'OTAN hauria d'intentar portar les seves activitats en el Mar Negre a un nivell comparable a la seva presència en el Mar Bàltic, per a crear un equilibri i eliminar tota esclatxa en la defensa de l'ala est de l'aliança.

⁷ Redacció. (2020, 7 setembre). *Comienzan en Georgia maniobres de OTAN*. Deutsche Welle (DW).

⁸ Freedom House. (2020, 6 maig). *Georgia in 'Nations in Transit' 2020 Report by Freedom House*.

⁹ Coffey, L. (2018, 1 juny). *How to Admit Georgia to NATO — Without Triggering a War*. The Heritage Foundation.

¹⁰ Getmanchuk, A., Porchkhidze, I. & Solodkyy, S. (2020, 24 novembre). *Strengthening ties between NATO, Ukraine and Georgia Atlantic Council*.

El boicot de Rússia

El paper que juga el país liderat per Putin és fonamental per a entendre per què no s'ha fet realitat l'entrada de Geòrgia en l'OTAN. I els motius de Moscou per a impedir aquesta adhesió es poden reduir a un concepte: "control". Tal com explica Janusz Bugajski, investigador de la Fundació Jamestown a Washington, DC., en el seu article per al *The Hill*¹¹, l'aïllament estratègic de Geòrgia permetria al Kremlin utilitzar el Mar Negre com a plataforma de llançament per a projectar poder militar als Balcans, el Mediterrani Oriental i Orient Mitjà. L'elevada concentració militar de Rússia en el Mar Negre també té com a objectiu controlar les principals rutes de transport, les zones econòmiques marítimes i les transferències d'energia a Europa. Així doncs, un control sobre Geòrgia significaria amenaçar els vincles energètics i comercials entre Europa i Àsia, un fet que, si es fes realitat, reduiria en gran manera, la influència europea i estatunidenca.

A més, cal tenir en compte que Rússia manté una elevada influència al Caucas i un cert control de les zones d'Abkhàzia i Ossètia del Sud, tots dos integrats en territori georgià però declarats el 2008 independents de facto. Amb l'adhesió de Geòrgia a l'OTAN, hi hauria un greu desequilibri a la regió del Caucas, i afectaria directament el Kremlin.

Davant aquesta possibilitat, Moscou ha treballat incansablement per a boicotejar l'entrada de Geòrgia a l'OTAN. Sense anar més lluny, davant les declaracions de Stoltenberg citades anteriorment, Rússia, a través de Dmitri Medvédev, en aquell moment, primer ministre, va advertir de la possibilitat d'un "conflicte terrible" de materialitzar-se la unió de Geòrgia al tractat.

Implicacions de la possible adhesió de Geòrgia a l'OTAN

Molts observadors atribueixen la falta d'un traçat clar per a l'ingrés de Geòrgia a l'OTAN, a les preocupacions d'alguns membres d'aquesta organització que veuen com el seu ingrés podria augmentar el risc de guerra amb Rússia, qui ocupa el 20% aproximadament del territori de Geòrgia. De fet, el Director Associat i Professor de Recerca de l'Institut d'Estudis Europeus, Russos i Euroasiàtics (IERES), Cory Welt, assegura en un article¹² en el Congressional Research Service, que molts creuen que l'OTAN no avançarà en l'adhesió mentre Rússia ocupi territori georgià i el conflicte segueixi sense resoldre's. D'aquí al fet que un gran nombre d'observadors creguin que Moscou fa costat a Abkhàzia i Ossètia del Sud per a evitar que Geòrgia s'uneixi al Tractat de l'Atlàntic Nord.

En la mateixa línia són les paraules de Luke Coffey, director del Douglas & Sarah Allison Center for Foreign Policy qui explica que teòricament, "si Geòrgia s'unís a l'OTAN, diu la teoria, la garantia de seguretat mútua de l'Article 5 del tractat requeriria immediatament que els membres vagin a la guerra contra Rússia"¹³. De fet, Coffey sentència que molts polítics creuen que Geòrgia mai podrà unir-se a l'OTAN mentre aquestes àrees estiguin ocupades per Rússia qui, alhora, té la mateixa opinió i veu la seva ocupació com un veto *de facto*.

Suposant que Geòrgia s'uneixi a l'Aliança Atlàntica, una intervenció georgiana a Ossètia del Sud o Abkhàzia no constituiria un atac a cap altre Estat. Per tant, si s'iniciés un altre conflicte amb Rússia, com el de 2008, aquesta hauria d'envair o atacar novament a Geòrgia¹⁴. Basant-nos en l'article 6 del Tractat de l'Atlàntic Nord, l'atac suposaria una agressió directa a un membre de l'aliança:

¹¹ Bugajski, J. (2021, 15 febrer). *Biden can push back on Russia by supporting its neighbors in the Caucasus*. The Hill.

¹² Welt, C. (2020, 23 octubre). *Georgia: Background and U.S. Policy*. Congressional Research Service.

¹³ Coffey, L. (2018, 1 juny). *How to Admit Georgia to NATO — Without Triggering a War*. The Heritage Foundation.

¹⁴ Iván, P. (2019, 9 maig). *Georgia y la OTAN, un amor imposible*. Descifrando la guerra.

Article 6. Es considerarà atac armat contra una o diverses de les parts, el que es produeixi: Contra el territori de qualsevol de les Parts a Europa o a Amèrica del Nord, contra els departaments francesos d'Algèria, contra el territori de Turquia o contra les illes sota la jurisdicció de qualsevol de les Parts en la zona de l'Atlàntic Nord al nord del Tròpic de Càncer¹⁵.

Així doncs, Tiflis podria sol·licitar l'ajuda i intervenció dels diferents membres de l'aliança, la qual cosa podria donar lloc a conflictes militars entre Rússia i els estats membres de l'OTAN.

Una possible sortida

Una forma potencial que podria permetre l'entrada de Geòrgia a l'OTAN sense causar un conflicte amb Rússia, consistiria a esmenar l'article 6 del Tractat de l'Atlàntic Nord de 1949, que inclou i delimita l'àrea geogràfica que cau sota la protecció de l'article 5, és a dir, defineix els territoris protegits per l'Aliança Atlàntica. En aquest escenari, tot el territori reconegut internacionalment de Geòrgia, incloses les regions ocupades de Rússia, Abkhàzia i Tsjinvali, podria ser convidat a unir-se a l'OTAN. No obstant això, només les zones fora de les dues regions ocupades obtindrien la garantia de seguretat de l'article 5 de l'OTAN - "per ara". Una possible sortida a aquesta complexa qüestió, ja que, en cas d'atac a algun d'aquests dos territoris, no existiria l'obligació de respondre per als països de l'aliança.

El problema d'aquesta solució és que Geòrgia estaria reconeixent indirectament la independència d'aquestes regions. A més, explica Coffey, Rússia presentarà aquesta idea als

georgians com una elecció entre unir-se a l'OTAN o renunciar a les dues regions ocupades.

Davant aquesta possibilitat, durant la modificació del tractat en el procés de protocol d'adhesió de Geòrgia, s'hauria de deixar clar que modificar l'article 6 d'aquesta manera només seria una mesura temporal, que caducaria quan es restableixi per mitjans pacífics el territori complet i reconegut internacionalment de Geòrgia¹⁶.

En quin punt ens trobem

Rússia ha aconseguit el seu principal objectiu: evitar de manera efectiva que Geòrgia adquireixi la afiliació de l'OTAN, de moment, i implantar una presència militar en el sud del Caucas. Per a evitar que Geòrgia s'uneixi a l'aliança, Rússia està utilitzant eines no dinàmiques per a una llarga lluita. Una estratègia basada en el fet que la població georgiana espera resultats tangibles en el procés d'integració de Geòrgia a les institucions occidentals. En aquesta espera, Rússia continuarà penetrant gradualment en la política georgiana per a aconseguir modificar el curs de la política exterior triada per Geòrgia.

Aquestes eines esmentades en l'anterior paràgraf formen part de l'anomenada "guerra híbrida russa" caracteritzada per la dependència de Geòrgia en el comerç amb Rússia, el seu segon major soci comercial (11% del comerç total de Geòrgia) el 2017-2018¹⁷ i, amb la propaganda antioccidental i la desinformació. Campanyes de desinformació on els missatges, principalment, remarquen que la integració amb les institucions occidentals és perjudicial per a la identitat tradicional georgiana¹⁸. Així i tot, l'aspiració euro atlàntica de Geòrgia continua sent un desig àmpliament

¹⁵ NATO. (1949, 4 abril). *Tratado del Atlántico Norte*. Actualizado el 9 de diciembre de 2008.

¹⁶ Coffey, L. (2021, 1 juliol). *Vision, creativity, leadership: Charting Georgia's path to NATO*. Middle East Institute.

¹⁷ Gogolashvili, K., Hovhannisyan, M., Ohienko, V., Pasa, V. & Sahakyan, J. (2019). *Hybrid threats in EaP*

countries: Building a common response. Georgian Foundation for Strategic and International Studies.

¹⁸ Shaishmelashvili, G. (2021, 2 març). *Russia's Permanent War against Georgia*. Foreign Policy Research Institute.

acceptat entre els actors polítics clau i la societat en conjunt.

L'actual ocupació russa d'importants regions de Geòrgia obstaculitza el full de ruta d'adhesió del país georgià a l'OTAN. L'entrada del país caucàsic en l'Aliança Atlàntica podria provocar un foc de discòrdia entre els dos països, ja que els potencials beneficis que podria obtenir Geòrgia, juntament amb els membres de l'aliança atlàntica i els seus interessos estratègics a la regió, no són majors que

els conflictes i pèrdues que podria tenir el país, i fins i tot la mateixa OTAN¹⁹. Així doncs, vist els interessos enfrontats de l'OTAN i Moscou, la possible entrada de Geòrgia en aquesta aliança és un complicat tauler d'escacs que podria desencadenar grans conflictes diplomàtics i bèl·lics.

Júlia Oliveras Aumedes,
equip d'ANUE

Referències:

Bugajski, J. (2021, 15 febrer). *Biden can push back on Russia by supporting its neighbors in the Caucasus*. The Hill. <https://thehill.com/opinion/international/538880-biden-can-push-back-on-russia-by-supporting-its-neighbors-in-the>

Coffey, L. (2021, 1 juliol). *Vision, creativity, leadership: Charting Georgia's path to NATO*. Middle East Institute. <https://www.mei.edu/publications/vision-creativity-leadership-charting-georgias-path-nato>

Coffey, L. & Carafano, J. (2021, 9 juny). *Time to End Russia's Veto on Georgia's NATO Membership*. The Heritage Foundation. <https://www.heritage.org/global-politics/report/time-end-russias-veto-georgias-nato-membership>

Coffey, L. (2018, 1 juny). *How to Admit Georgia to NATO — Without Triggering a War*. The Heritage Foundation. <https://www.heritage.org/global-politics/commentary/how-admit-georgia-nato-without-triggering-war>

CRRC Georgia. (2020). *Public Attitudes in Georgia*. National Democratic Institute. <https://www.ndi.org/sites/default/files/NDI%20Georgia%20December%202020%20Poll%20ENG%20FINAL.pdf>

De Waal, T. (2021, 25 febrer). *In Georgia, a New Crisis that No One Needs*. Carnegie Europe. <https://carnegieeurope.eu/strategieurope/83935>

EFE. (2021, 26 febrer). *Protestas indefinidas de la oposición en Georgia*. Euronews. <https://es.euronews.com/2021/02/26/protestas-indefinidas-de-la-oposicion-en-georgia>

Ernst, I. (2021, 18 febrer). *Georgia's PM resigns after court orders detention of opposition leader*. Intelli News. <https://www.intellinews.com/georgia-s-pm-resigns-after-court-orders-detention-of-opposition-leader-203297/>

---

¹⁹ Iván, P. (2019, 9 maig). *Georgia y la OTAN, un amor imposible*. Descifrando la guerra.

Freedom House. (2020, 6 maig). *Georgia in 'Nations in Transit' 2020 Report by Freedom House.*

<https://civil.ge/archives/350327>

Freedom in the world (2021). *Georgia.* Freedom House.

<https://freedomhouse.org/country/georgia/freedom-world/2021>

Getmanchuk, A., Porchkhidze, I. & Solodkyy, S. (2020, 24 novembre). *Strengthening ties between NATO, Ukraine and Georgia* Atlantic Council. <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/ukrainealert/strengthening-ties-between-nato-ukraine-and-georgia/>

Gogolashvili, K., Hovhannisyán, M., Ohienko, V., Pasa, V. & Sahakyan, J. (2019). *Hybrid threats in EaP countries: Building a common response.* Georgian Foundation for Strategic and International Studies.

<https://www.gfsis.org/files/library/pdf/English-2739.pdf>

Iván, P. (2019, 9 maig). *Georgia y la OTAN, un amor imposible.* Descifrando la guerra.

<https://www.descifrandolaguerra.es/georgia-y-la-otan-un-amor-imposible/>

Kakachia, K., Kakhishvili, L. & Minesashvili, S. (2015, setembre). *Contextual analysis of Russia-Georgia relations – possible threats and challenges of the “normalization” process.* Contemporary Dilemmas for Georgian Foreign and Security Policy.

https://www.researchgate.net/publication/312068540_Contextual_analysis_of_Russia-Georgia_relations_-_possible_threats_and_challenges_of_the_normalization_process

Marginedas, M. (2021, 24 març). *Georgia, el país de la inestabilidad perpetua.* El Periódico.

<https://www.elperiodico.com/es/internacional/20210226/georgia-pais-inestabilidad-perpetua-11545079>

Nations in Transit. (2020). *Georgia.* Freedom House. <https://freedomhouse.org/country/georgia/nations-transit/2020>

NATO. (1949, 4 abril). *Tratado del Atlántico Norte. Actualizado el 9 de diciembre de 2008.*

https://www.nato.int/cps/fr/natohq/official_texts_17120.htm?selectedLocale=es

Peyrat, E. (2021, gener). *Los orígenes de los conflictos del Cáucaso.* Le Monde diplomatiques en espanyol.

<https://mondiplo.com/los-origenes-de-los-conflictos-del-caucaso>

Redacció. (2021, 12 agost). *13 Years since August War: Russia Says It's 'Ready to Restore Relations with Georgia'.* Georgia Today.

<https://georgiatoday.ge/13-years-since-august-war-russia-says-its-ready-to-restore-relations-with-georgia/>

Redacció. (2021, 17 març). *La OTAN emplaza a Garibashvili a trabajar con la oposición para una salida “democrática” la crisis en Georgia.* Europa Press.

<https://www.europapress.es/internacional/noticia-otan-emplaza-garibashvili-trabajar-oposicion-salida-democratica-crisis-georgia-20210317162830.html>

Redacció. (2021, 26 febrer). *Thousands protest opposition leader's arrest in Georgia.* AP News.

<https://apnews.com/article/europe-georgia-tbilisi-elections-parliamentary-elections-fd538cde74d2ff42dc0eec7c1986bbc6>

Redacció. (2021, 18 febrer). *Georgia PM Giorgi Gakharia quits over order to detain opposition leader*. BBC News. <https://www.bbc.com/news/world-europe-56111493>

Redacció. (2021, 18 febrer). *Georgia prime minister resigns over opposition leader arrest plan*. Deutsche Welle (DW). <https://www.dw.com/en/georgia-prime-minister-resigns-over-opposition-leader-arrest-plan/a-56607183>

Redacció. (2020, 1 novembre). *El partido del Gobierno gana en Georgia, pero la oposición no reconoce el resultado y se manifestará*. EuropaPress. <https://www.europapress.es/internacional/noticia-partido-gobierno-oposicion-aseguran-ganado-elecciones-georgia-20201031190144.html>

Redacció. (2020, 7 setembre). *Comienzan en Georgia maniobras de OTAN*. Deutsche Welle (DW). <https://www.dw.com/es/comienzan-en-georgia-maniobras-de-otan/a-54839752>

Samadashvili, S. (2019, 12 juliol). *Georgians are taking a stand against Vladimir Putin. Where is the West?* The Washington Post. <https://www.washingtonpost.com/opinions/2019/07/12/georgians-are-taking-stand-against-vladimir-putin-where-is-west/>

Sarmiento, L. (2012). *Análisis geopolítico de las relaciones y tensiones político-militares entre Rusia y Georgia a raíz de su participación en el conflicto de independencia de Osetia del Sur entre 2004 y 2008*. Facultad de Relaciones Internacionales Bogotá.

<https://repository.urosario.edu.co/bitstream/handle/10336/4165/SarmientoCaro-Laura-2012.pdf;jsessionid=413A6D67A964CD54087CCE482CE28152?sequence=1>

Shaishmelashvili, G. (2021, 2 març). *Russia's Permanent War against Georgia*. Foreign Policy Research Institute. <https://www.fpri.org/article/2021/03/russia-permanent-war-georgia/>

UN General Assembly. (2021, 16 juny). *General Assembly Adopts Resolution Recognizing Right of Return for Georgia's Displaced Persons, Refugees, Deferring Action on Security Council Reform*. UN Meetings Coverage and Press Releases. <https://www.un.org/press/en/2021/ga12338.doc.htm>

Welt, C. (2020, 23 octubre). *Georgia: Background and U.S. Policy*. Congressional Research Service. <https://fas.org/sgp/crs/row/R45307.pdf>

Publicat per:

**Associació per a les
Nacions Unides
a Espanya**
United Nations Association of Spain

Amb el suport de:

**Generalitat
de Catalunya**

L'ANUE no fa necessàriament com a seves les opinions expressades per els seus col·laboradors.